

POLITICI ȘI STRATEGII INTERNAȚIONALE DE COMBATERE A CRIMINALITĂȚII ORGANIZATE TRANSFRONTALIERE

INTERNATIONAL POLICIES AND STRATEGIES OF COMBATING TRANSNATIONAL ORGANIZED CRIME

Drd. Eduard Paul PETRESCUL*

Rezumat: Autorul articolului analizează politicile și strategiile internaționale ale UE și ONU de combatere a criminalității organizate transfrontaliere în cadrul procesului de globalizare a lumii. Acest articol clarifică esențiala chestiune a criminalității organizate transfrontaliere care este de importanță crucială pentru statele Europene.

În analiza efectuată autorul arată care sunt instrumentele juridice (tratate, convenții etc.) prevăzute în documentele oficiale elaborate de cele două organizații internaționale pentru combaterea criminalității organizate transfrontaliere și modalitățile de sancționare a infracțiunilor cu caracter transnațional. România este hotărâtă să elaboreze un bun și solid pachet de legi cu privire la politicile de combatere a crimei organizate transfrontaliere.

Cuvinte-cheie: era globalizării; crima organizată transfrontalieră; politici și strategii și instrumente juridice.

Abstract: The author of the article analyzes EU and UN international strategies of combating transnational organized crime within the process of globalization. This paper make it clear that the important question of transnational organized crime is of crucial importance for the European states.

In the analysis performed, the author shows the legal instruments (treaties, conventions etc.) stipulated in the official documents issued by these international organizations for combating transnational organized crime and the ways of sanctioning transnational criminal activities. Romania is fully committed to preparing a good and solid legislative package on the policies of combating transnational organized crime.

Keywords: globalization age; transnational organized crime; policies and strategies and legal instruments

Crima organizată transfrontalieră (COT) a apărut în ultimele secole în diferite locuri de pe glob (China, Statele Unite ale Americii, Japonia și Italia), sub diferite denumiri: yakuza, triade, mafia etc. Organizațiile criminale din întreaga lume desfășoară activități de criminalitate organizată pentru a realiza profituri

* Doctorand la Universitatea Națională de Apărare Carol I, email: eduard.petrescul@yahoo.com

uriaeșe (traficul de droguri, arme, mașini, ființe umane, articole de contrabandă și jocuri de noroc etc.).

Procesul de globalizare a lumii, în secolul trecut, a determinat, pe lângă unele realizări pozitive, perfecționarea și internaționalizarea crimei organizate, precum și alte amenințări la adresa securității internaționale.

Acțiunile rețelelor criminale transfrontaliere nu sunt oprite de frontiere, traficul ilicit de arme, droguri, persoane etc. reprezintă un izvor nesecat de îmbogățire pentru corupți, infractori, grupuri teroriste etc. În acest cadru complex au apărut politici și strategii regionale, continentale și internaționale de prevenire și combatere a COT și în special a crimei organizate, corupției, spălării banilor, traficului de droguri, traficului de persoane și fraudării fiscale.

În acest context, și Consiliul Europei a adoptat o serie de convenții prin intermediul cărora statele membre s-au obligat să ia măsuri neîntârziate pentru combaterea infracțiunilor economico-financiare care favorizează actele de COT, acțiunile de COT (traficul de stupefiante, traficul de ființe umane etc.) și a unor forme de terorism.⁷⁴ Aceste convenții (recomandări) au reprezentat un început pentru unele instrumente juridice adoptate apoi de ONU, Uniunea Europeană, Consiliul Europei, precum și de statele membre în vederea asigurării cadrului juridic adecvat pentru prevenirea și pentru combaterea diverselor forme de criminalitate transfrontaliere.

Prin strategie se înțelege ansamblul de operațiuni pentru stabilirea obiectivelor, instrumentelor și mijloacelor necesare atingerii obiectivelor fixate. Sintagma strategie penală se referă la mijlocul de definire a politicii penale de combatere a COT. În Uniunea Europeană, elaborarea strategiei de combatere a COT este un proces, aflat în continuă evoluție, în funcție de dezvoltarea organizațiilor criminalității organizate.

Conform Tratatului de la Maastricht prin Pilonul al III-lea - Cooperarea în domeniul Justiției și Afaceri Interne (JAI) - se oferă cetățenilor UE o protecție în cadrul unui spațiu de libertate, securitate și justiție (SLSJ) pe baza cooperării judiciare în materie penală. Prin Tratatul de la Lisabona se autorizează instituțiile europene să adopte „norme minime în materie de drept penal privind definițiile infracțiunilor și sancțiunile, în cazul în care normele Uniunii Europene nu sunt

⁷⁴ Convenția unică asupra stupefiantelor din 13 mai 1961; Convenția ONU privind substanțele psihotrope, adoptată la data de 21 februarie 1971; Convenția ONU pentru reprimarea capturării ilicite de aeronave, semnată la Haga la 16 decembrie 1970; Convenția ONU pentru reprimarea de acte ilicite îndreptate contra siguranței aviației civile, semnată la Montreal la 23 septembrie 1971.

*aplicate în mod efectiv, precum și să intervină în definirea unor reguli comune în ceea ce privește derularea procedurilor penale*⁷⁵.

Elaborarea unei strategii penale cu privire la prevenirea și combaterea COT necesită definirea incriminărilor și a sancțiunilor, precum și crearea cadrului instituțional de urmărire a aplicării normelor europene, stabilirea modului de realizare a schimbului de informații privind evoluția fenomenului criminalității organizate, respectiv a modului de realizare a cooperării între organismele judiciare naționale.

Printre obiectivele strategiei Uniunii Europene cu privire la prevenirea și combaterea criminalității organizate se remarcă armonizarea legislațiilor naționale privind incriminarea participării la constituirea grupărilor infracționale, privind procedeele probatorii de dovedire a infracțiunilor săvârșite de grupările criminale și confiscarea extinsă a produselor infracțiunii.

În acest secol s-au dezvoltat instituții și politici semnificative în Uniunea Europeană în scopul prevenirii și contracarării unor amenințări la adresa securității UE, inclusiv a amenințărilor COT.

Cooperarea juridică (civilă și penală) în cadrul Uniunii Europene se impune pentru contracararea COT, dar și pentru un management eficient al frontierelor Uniunii.

În acest context a apărut o Strategie de Securitate a UE adoptată în Consiliul European, în decembrie 2003, după ce a fost propusă la Tessalonica (iunie 2003) combaterea terorismului și a criminalității organizate transfrontaliere.

Obiectivul strategic al Strategiei de securitate europene este „reacția la amenințări și combaterea acestora”, amenințările nefiind doar pur militare, dar „lăsate să se dezvolte, ele vor deveni și mai primejdioase”.

Acest obiectiv strategic trebuie să urmărească inclusiv „dezvoltarea colaborării în domeniul informațiilor secrete; contracararea amenințărilor prin realizarea de parteneriate strategice cu alte organizații de securitate și apărare”⁷⁶.

Astăzi, în condițiile lumii globalizate, prevenirea și combaterea COT la nivelul statelor naționale nu este suficientă și se impune imperios dezvoltarea instrumentelor juridice pe baza cărora să se realizeze cooperarea internațională, dar și o coordonare oportună a eforturilor tuturor statelor în vederea prevenirii și combaterii acestui flagel.

⁷⁵ Ioana-Celina Pașca, *Criminalitatea organizată în perspectiva legislațiilor europene*, Editura Universul Juridic, Colecția Monografii, București, 2015, p. 13.

⁷⁶ Cristina Ștefan, *Strategii ale Uniunii Europene pentru combaterea crimei organizate transfrontaliere și pentru realizarea unui spațiu al libertății, securității și justiției*, Buletinul Universității Naționale de Apărare „Carol I”, iunie 2015, pp. 219-220.

În acest scop benefic pentru umanitate, statele membre atât ale ONU, cât și cele ale UE și-au unit forțele în scopul elaborării acelor instrumente juridice menite să faciliteze cooperarea internațională pentru combaterea COT și pentru armonizarea tuturor legislațiilor naționale.

Instrumente juridice elaborate de ONU în scopul prevenirii și combaterii COT

Primul instrument juridic al ONU (Convenția de la Palermo) care este destinat combaterii COT s-a adoptat printr-o rezoluție (nr. A/RES/A/55/25 din anul 2000), în cadrul celei de-a 55-a sesiuni a Adunării Generale. Conform art. 36, Convenția Națiunilor Unite împotriva COT s-a deschis pentru semnare până în decembrie 2002 la sediul ONU (New York). Convenția a intrat în vigoare după ce s-au depus 40 de instrumente de ratificare sau acceptare (aprobare/aderare) de către statele semnatare.

La Convenție s-au adăugat trei Protocoale cu privire la traficul de persoane, cu precădere femei și copii, traficul nelegal de migranți și traficul nelegal cu arme de foc și piese din compunerea acestora și de muniții.⁷⁷

Convenția are scopul de a pune bazele juridice internaționale pentru investigarea, dar și sancționarea infracțiunilor cu caracter transnațional din domeniul de aplicare a Convenției, dacă la comiterea lor a participat un grup infracțional organizat. Faptele care sunt incriminate prin Convenție de către toate statele-părți sunt următoarele: constituirea și participarea la un grup infracțional organizat; spălarea produsului infracțiunii; corupția; obstrucționarea bunei funcționări a justiției; infracțiunile grave (infracțiuni pentru care se dau pedepse privative de libertate, al căror maxim să nu fie mai mic de 4 ani sau o pedeapsă mai grea), dacă aceste infracțiuni sunt transnaționale și la care participă un grup infracțional organizat.

Conform Convenției, se consideră că o infracțiune este transnațională dacă: este săvârșită în mai mult de un stat; sau dacă este săvârșită într-un stat, dar:

- o parte substanțială a pregătirii, planificării, conducerii infracțiunii sau a controlului ei are loc într-un alt stat;
- implică un grup infracțional organizat care desfășoară activități infracționale în mai mult de un stat; sau are efecte substanțiale într-un alt stat.

Pentru armonizarea legislațiilor naționale, statele au obligația de a incrimina faptele enunțate anterior dacă acestea s-au comis cu intenție, dar și de a urmări penal, de a judeca și sancționa acele fapte. Totuși, definirea infracțiunilor din

⁷⁷ Alina Lefter, *Rolul organizațiilor internaționale de securitate pentru prevenirea și combaterea criminalității organizate*. <https://www.juridice.ro/506532/rolul-organizatiilor-internationale-de-securitate-pentru-prevenirea-si-combaterea-criminalitatii-organizate.html>.

Convenție, incriminarea, urmărirea și pedepsirea acestora aparțin dreptului intern al fiecărui stat-parte semnatar.

Statele semnatare au obligația, conform Convenției, să adopte măsurile prin care să se confişte produsele infracțiunii (provenite din infracțiunile care intră în sfera Convenției), precum și a acelor bunuri, materiale și instrumente care au fost folosite pentru acele infracțiuni.

Conform Convenției, Cooperarea internațională se realizează prin: extrădare, transfer de persoane condamnate, cooperarea în scopul confiscării produselor infracțiunii (bunurile confiscate). De asemenea, cooperarea răspunde (se face în scopul) asistenței judiciare, anchetelor comune, tehnicilor de anchetare speciale, transferului procedurilor penale, stabilirii antecedentelor, acordării asistenței și protecției victimelor, protecției martorilor (cooperării dintre serviciile de investigații și reprimare).

Convenția promovează cele mai bune politici pentru asigurarea prevenirii COT. În acest scop, statelor semnatare trebuie să elaboreze măsurile legislative, administrative etc. în scopul prevenției pe câteva direcții principale: strânsa cooperare dintre serviciile pentru investigare sau reprimare, precum și dintre procurori și părțile private interesate; elaborarea unor norme, dar și unor proceduri sau coduri deontologice prin care să se asigure integritatea și buna funcționare atât a entităților publice, cât și a celor private, precum și profesiilor liberale (de jurist, notar, consilier fiscal și contabil); să se prevină folosirea într-un sens impropriu de către grupurile infracționale organizate a:

- procedurilor de achiziție publică organizate de autoritățile publice, precum și a subvențiilor și licențelor acordate de către acestea;

- „*persoanelor juridice, sens în care se instituie obligația de asigurare a transparenței și integrității persoanelor fizice și juridice care asigură administrarea și/sau gestionarea persoanelor juridice*”⁷⁸.

Diferențele datorită interpretării sau aplicării Convenției se vor soluționa, prin negocieri sau prin arbitraj. Dacă în termen de șase luni arbitrajul nu este soluționat, diferențele se vor soluționa de către Curtea Internațională de Justiție.

Biroul ONU pentru Droguri și Criminalitate reprezintă și Secretariatul la Conferința părților la Convenția de la Palermo și este de asemenea liderul global în lupta contra traficului de droguri și a crimei organizate transnaționale.

Biroul Națiunilor Unite pentru Droguri și Criminalitate (UNODC) a fost mandatat să ajute guvernele în crearea unui cadru legal național pentru investigarea acelor infracțiuni din domeniul Convenției de la Palermo și să faciliteze realizarea extrădării, asistenței judiciare și cooperării pentru ca statele să dispună de o

⁷⁸ Alina Lefter, *Op. cit.*

capacitate crescută în lupta contra crimei organizate, pentru urmărirea, judecarea și pedepsirea infractorilor și pentru asistarea și protejarea victimelor sau martorilor.

UNODC are obligația să publice anual raportul în care trece în revistă tendințele formelor specifice de crimă organizată și enumeră acele demersuri, măsuri și acțiuni întreprinse în anul respectiv.

Instrumente juridice ale UE pentru combaterea COT

În UE s-au stabilit în timp diferite forme de cooperare în domeniul penal, iar ca urmare a atentatelor din 11 septembrie 2001, acestea s-au implementat în ritm alert în mecanisme comune menite să asigure menținerea unui spațiu de libertate, securitate și justiție (SLSJ).

În evoluția în timp a acestui mecanism o primă etapă a fost înființarea grupului Trevi (la Consiliul European de la Roma din 1 decembrie 1975), care avea rolul de a găsi modalități de cooperare pentru combaterea terorismului. Apoi (în 1985), s-au înființat încă două grupuri (Grupul Trevi II și Grupul Trevi III), pentru a elabora unele strategii de combatere a imigrației ilegale și de menținere a ordinii publice, precum și pentru combaterea COT.

La 14.06.1985 s-a semnat Acordul Schengen de către Franța, Luxemburg, Germania, Belgia și Olanda pentru crearea unui spațiu fără frontiere externe. Apoi, spațiul Schengen s-a extins, incluzând majoritatea statelor membre ale Uniunii Europene. Acordul Schengen a eliminat controalele la frontierele europene interne, a implementat un sistem de cooperare judiciară în materia extrădării și a înființat și dezvoltat Sistemul de Informații Schengen (SIS).

Atât Acordul Schengen, cât și Convenția de implementare (19 iunie 1990), au intrat în cadrul legislativ și instituțional al Uniunii Europene (în 1997), ca urmare a semnării Tratatului de la Amsterdam.

Conform Tratatului de la Maastricht (1992) Uniunea are la bază trei piloni: Pilonul I: Comunitățile Europene; Pilonul II: Politica externă și de securitate comună (PESC); Pilonul III: Cooperarea în domeniul justiției și al afacerilor interne (JAI). Grupul Trevi III a avut un rol esențial în implementarea celui de-al III-a pilon al Uniunii Europene.

Ca urmare a politicii JAI s-a înființat Oficiul Europol (Oficiul de Poliție al Uniunii Europene), care gestionează informațiile din sfera criminalității internaționale și îmbunătățește cooperarea pentru combaterea criminalității organizate în UE.

Tratatul de la Maastricht s-a modificat după semnarea celor trei Tratamente (Tratatul de la Amsterdam din 1997, Tratatul de la Nisa din 2003 și Tratatul de la Lisabona din 2007).

Conform Tratatului de la Amsterdam, ratificat la 1 mai 1999, câteva sectoare de activitate ale pilonului III s-au transferat primului pilon, în vederea concentrării tuturor forțelor pentru cooperarea în domeniul combaterii criminalității. Așadar, noul obiectiv al celui de-al treilea pilon nu mai este denumit *Justiție și Afaceri Interne*, ci „*Cooperarea judiciară și polițienească în materie penală*”.

Prin Decizia Consiliului 2002/187/JAI, s-a înființat Eurojust, (unitate judiciară a UE cu caracter permanent), care asigură coordonarea dintre autoritățile statelor membre UE, în lupta împotriva COT. Eurojust a fost creat în scopul consolidării luptei împotriva COT fiind un organism complementar Europol și are procurori, judecători sau ofițeri de poliție, reprezentanți ai statelor membre, pentru sporirea eficienței autorităților statelor membre în cercetarea și urmărirea penală a infracțiunilor de crimă organizată transfrontalieră.

Pentru simplificarea procedurilor de extrădare s-a adoptat Decizia-cadru 2002/584/JAI cu privire la mandatul european de arestare⁷⁹ și procedurile de predare între statele membre UE. Toate statele membre au obligația, conform procedurii judiciare pentru verificarea condițiilor de extrădare, să răspundă unui alt stat membru care a solicitat predarea unei persoane.

Pentru combaterea criminalității transfrontaliere organizare în UE s-a trecut la cooperarea în domeniul JAI prin adoptarea unor decizii-cadru (Decizia-cadru 2006/783/JAI a Consiliului din anul 2006 cu privire la aplicarea regulii de recunoaștere reciprocă a hotărârilor de confiscare, Decizia-cadru 2005/212/JAI a Consiliului din anul 2005 cu privire la confiscarea acelor produse, instrumente și bunuri care au legătură cu infracțiunea, Decizia-cadru 2008/909/JAI a Consiliului din anul 2008 cu privire la aplicarea regulii recunoașterii reciproce a hotărârilor judecătorești penale care prevăd pedepse cu privire de libertate în cazul executării lor în UE și Decizia-cadru 2008/841/JAI a Consiliului din anul 2008 cu privire la lupta împotriva crimei organizate) care au fost transpuse în dreptul intern.

După atentatele din anul 2001 din SUA, în 2004 s-a reunit Consiliul de la Tampere și s-a aprobat Programul de la Haga⁸⁰. Programul are 10 obiective de sporire a libertății, securității și justiției în UE care sunt implementate (realizate) de către statele membre în domeniul JAI încă din anii 2005-2010⁸¹.

⁷⁹ Această decizie-cadru a Consiliului din luna iunie 2002, a fost transpusă în legislația noastră prin Legea nr. 302/28 iunie 2004 cu privire la cooperarea juridică penală internațională, republicată în M. Of. nr. 377/31 mai 2011.

⁸⁰ Acest program a stabilit consolidarea libertății, securității și justiției în UE și a fost publicat în Jurnalul Of. nr. C 236/24 septembrie 2005.

⁸¹ Cele 10 obiective sunt: întărirea drepturilor fundamentale și cetățenești; lupta împotriva terorismului; definirea unei abordări echilibrate a migrației; stabilirea unei proceduri comune în domeniul azilului; maximizarea impactului pozitiv al migrației; dezvoltarea unui management integrat al frontierelor externe ale Uniunii; realizarea unui echilibru în domeniul schimbului de informații;

Programul de la Haga are ca scop îmbunătățirea capacităților comune ale UE și ale statelor membre în combaterea COT. Acest scop se realizează prin armonizarea legislației și printr-o strânsă cooperare între statele membre ale UE pentru contracararea pericolelor și extinderii organizațiilor criminale și pentru garantarea respectului libertăților și drepturilor fundamentale ale cetățenilor, precum și prin combaterea eficientă și eficace a COT.

După modificarea Tratatului privind Uniunea Europeană (prin adoptarea Tratatului de la Lisabona), în organismele UE în loc de decizii-cadru și convenții, se vor adopta regulamente, decizii și directive.

Prin Tratatul de la Lisabona se modifică Tratatul UE (TUE) și Tratatul de instituire a Comunității Europene, publicat în Jurnalul Of. nr. C 306 din 17 decembrie 2007 (în vigoare din data de 1 decembrie 2009). Tratatul încheiat la Lisabona prevede o clasificare nouă a actelor juridice din UE. Instituțiile UE au cinci categorii de acte normative (regulamentul, directiva, decizia, recomandarea și avizul), dintre care doar 3 (regulamente, directive și decizii) sunt acte care au caracter juridic obligatoriu, iar recomandarea și avizul nu au acest caracter.

Decizia a fost un act cu caracter individual și care acum cunoaște o modificare deoarece Tratatul de la Lisabona introduce și decizii cu caracter general. Aceasta permite integrarea în nomenclatura prevăzută de art. 288 a actelor corespunzătoare pilonului de politică externă și de securitate comună, cărora le asigură o forță obligatorie.

Datorită Tratatului de la Lisabona se întărește rolul UE în privința cooperării judiciare penale. Pe baza art. 83 din TUE, Parlamentul European și Consiliul, prin directive, „*pot stabili norme minime cu privire la definirea infracțiunilor și a sancțiunilor în domenii ale criminalității de o gravitate deosebită, de dimensiune transfrontalieră, ce rezultă din natura sau impactul acestor infracțiuni ori din nevoia specială de a le combate pornind de la o bază comună*”.

Totodată, conform aceluiași art. alin. (2) „*în cazul în care apropierea actelor cu putere de lege și a normelor administrative ale statelor membre în materie penală se dovedește indispensabilă pentru a asigura punerea în aplicare eficientă a unei politici a Uniunii într-un domeniu care a făcut obiectul unor măsuri de armonizare, prin directive se pot stabili norme minime referitoare la definirea infracțiunilor și a sancțiunilor în domeniul în cauză*”.

Totuși, dreptul penal al UE nu are puterea de a incrimina unele fapte și a impune unele sancțiuni penale, decât dacă dispozițiile europene sunt transpuse în legislația națională, căci statele membre sunt suverane, în materie penală.

dezvoltarea unei strategii în abordarea problematicii crimei organizate; stabilirea unei arii europene de justiție; împărțirea responsabilității.

Consiliul UE a definit în anul 1998 pentru prima oară organizația criminală pentru ca statele să ia măsuri de sancționare a unor manifestări/comportamente enumerate în Acțiunea Comună⁸², conform art. 6 din TUE pentru a se aplica sancțiunile penale corespunzătoare.

Consiliul Uniunii Europene a propus astfel o primă definiție pentru organizația criminală în art.1: *„organizație criminală înseamnă o asociere structurată a mai mult de două persoane, stabilă în timp, care acționează concertat în vederea comiterii de infracțiuni pasibile de o pedeapsă privativă de libertate sau de aplicarea unei măsuri de siguranță privative de libertate al cărei maxim este de cel puțin patru ani sau de o pedeapsă mai severă, indiferent dacă aceste infracțiuni reprezintă un scop în sine sau un mijloc de obținere a unor avantaje materiale și, după caz, de influențare ilegală a funcționării autorităților publice”*.

Conținutul Acțiunii Comune are scopul de a determina statele membre UE, conform art. 6 din TUE, să incrimineze participarea unor persoane la organizații criminale, chiar dacă persoana respectivă n-a participat la săvârșirea infracțiunilor în cauză.

În art. 2, la pct. 1 se specifică: *„incriminarea ar trebui să vizeze și activitatea de încheiere a unui acord cu privire la exercitarea unei activități care, în cazul în care ar fi pusă în aplicare, ar echivala cu comiterea infracțiunilor menționate la articolul 1, chiar atunci când persoana respectivă nu participă la executarea propriu-zisă a respectivei activități”*.

Așadar, Acțiunea Comună prevede o incriminare nu numai alternativă, ci și simultană a participării conștiente (intenționate) la activitățile organizației criminale, chiar dacă nu a existat o participare la săvârșirea infracțiunii scop, precum și incriminarea oricărui acord încheiat pentru a executa acțiuni criminale.

Obiectivul principal al Programului de la Haga, adoptat de Consiliul UE în octombrie 2008 prin Decizia-cadru 2008/841/JAI cu privire la lupta contra crimei organizate, este de îmbunătățire a capacităților comune ale UE și statelor membre de combatere și sancționare a COT, prin armonizarea legislației.

Art. 2 din Decizia-cadru specifică explicit că lupta împotriva COT din UE trebuie consolidată și de aceea a fost elaborată această Decizie care înlocuiește Acțiunea Comună din 1998, care incriminează participarea la organizațiile criminale în statele membre ale UE.

În conformitate cu rolul ONU, tot în Decizia-cadru, la art. 6, se prevede că UE trebuie să folosească realizările organizațiilor internaționale, în special a Convenției ONU împotriva COT din anul 2000 de la Palermo. La art 7, se specifică următoarele: *„de vreme ce obiectivele prezentei Decizii-cadru nu pot fi realizate în*

⁸² Acțiunea Comună 98/733/JAI

*mod satisfăcător de către statele membre, la nivelul Comunității se pot adopta măsuri, în conformitate cu principiul subsidiarității*⁸³.

Conform Deciziei-cadru 2008/841/JAI prin definiția organizației criminale și a asociației structurate nu se impune un model de conduită care să fie incriminat sau incriminarea simultană a acestora. În conformitate cu art. 1 organizația criminală este „o asociație structurată, stabilă în timp, de mai mult de două persoane, care acționează concertat în vederea comiterii de infracțiuni pasibile de o pedeapsă privativă de libertate sau de aplicarea unei măsuri de siguranță privative de libertate cu o durată maximă de cel puțin patru ani sau de o pedeapsă mai severă, pentru a obține, direct sau indirect, un beneficiu financiar sau de altă natură materială”.

Totodată, prin asociație structurată se înțelege „o asociație care nu este formată la întâmplare pentru comiterea imediată a unei infracțiuni și care nu prezintă în mod necesar roluri definite formal pentru membrii săi sau o structură dezvoltată”⁸⁴.

Așadar, Decizia-cadru prezintă două modele pentru incriminări, unul corespunzător sistemului continental, adică organizația criminală și altul corespunzător unui sistem „common-law”, adică asociație structurată sau conspiracy.

Singura diferență față de Convenția de la Palermo este reducerea numărului de membri ai grupării criminale la cel puțin două persoane. În plus se circumscrie infracțiunea scop exclusiv în funcție de cuantumul pedepsei privative de libertate prevăzut sau de cel al măsurii de siguranță privative de libertate. Ca noutate, Decizia-cadru prevede obligația statelor UE de incriminare a oricăror forme de participare la orice organizație criminală.

În art. 2, se stipulează că participarea la o organizație criminală înseamnă „comportamentul oricărei persoane care, în mod intenționat și în cunoștință de cauză privind fie scopul și activitatea generală a organizației criminale, fie intenția sa de a comite infracțiunile respective, participă în mod activ la activitățile criminale ale organizației, inclusiv prin furnizarea de informații și mijloace materiale, recrutarea de noi membri, precum și toate formele de finanțare ale activităților acesteia, cunoscând că această participare va contribui la realizarea activităților infracționale ale organizației”. De asemenea, art. 2 prevede incriminarea „încheierii unui acord cu una sau mai multe persoane cu privire la exercitarea unei activități care, în cazul în care ar fi pusă în aplicare, ar echivala

⁸³ Ioana Pașca, *Op. cit.*, p. 20.

⁸⁴ Art. 1 Decizia-cadru 2008/841/JAI.

cu comiterea infracțiunilor menționate la articolul 1, chiar dacă persoana respectivă nu participă la executarea propriu-zisă a respectivei activități”.

Decizia-cadru precizează (art. 3) pentru participarea la crima organizată o pedeapsă privativă de libertate între doi și cinci ani, iar pentru infracțiunile prevăzute la art. 2 aceeași pedeapsă ca al infracțiunii pentru care este încheiat acordul, ori un termen de pedeapsă de 2-5 ani.

Se recomandă statelor să prevadă circumstanțe atenuante ori nepedepsirea membrilor organizației criminale ce colaborează cu autoritățile în scopul divulgării unor informații necesare autorităților statului care nu sunt în măsură să le procure și care pot contribui la stoparea, prevenirea sau limitarea unor efecte ale infracțiunii și la incriminarea altor membri ai grupării.

Decizia-cadru propune și tragerea la răspundere a persoanelor juridice responsabile pentru infracțiunile menționate în articolul 2, chiar și în situația în care fapta a fost comisă de un terț, dar acest lucru s-a datorat lipsei de supraveghere sau control, fapt care a permis, de altfel, comiterea infracțiunii.

De remarcat, în acest context că opțiunea legiuitorului român de includere a textului de lege privitor la incriminarea grupului infracțional organizat în noul Cod penal, precum și renunțarea la incriminarea distinctă a asocierii în vederea săvârșirii de infracțiuni, reprezintă consecința transpunerii în dreptul intern a Deciziei-cadru 2008/841/JAI.

În luna octombrie 2013, Parlamentul European a emis Rezoluția privind crima organizată, corupție și spălare de bani, invitând Comisia la conceperea unui plan de acțiune pe anii 2014-2019, pentru eradicarea crimei organizate în care să fie incluse măsuri legislative cu scopul combaterii crimei organizate.

Planul european de acțiune (2014-2019) vizează aspectele prevăzute în art. 131 din Rezoluție (definiție a crimei organizate, a corupției și a spălării banilor, înlăturarea secretului bancar și paradisurilor fiscale din Uniunea Europeană, curmarea evaziunii fiscale și ocolirii impozitării prin implementarea principiului originii bogăției, propus de OCDE; accesul total la informațiile cu privire la titularii de societăți, fundații și trusturi (beneficiarii reali), utilizarea instrumentelor privind sechestrarea și confiscarea activelor ilicite, promovarea metodelor privind confiscarea suplimentară și de drept civil, reutilizarea tuturor bunurilor confiscate pentru scopuri sociale conform principiului subsidiarității.

BIBLIOGRAFIE

- *** *Acțiunea Comună 98/733/JAI;*
 - *** *Convenția ONU împotriva COT din 15.11.2000;*
 - *** *Convenția ONU pentru reprimarea capturării ilicite de aeronave, semnată la Haga la 16 decembrie 1970;*
 - *** *Convenția ONU pentru reprimarea de acte ilicite îndreptate contra siguranței aviației civile, semnată la Montreal la 23 septembrie 1971;*
 - *** *Convenția ONU privind substanțele psihotrope, adoptată la data de 21 februarie 1971. Recomandarea nr. R(2000) 11 a Comitetului Miniștrilor către statele membre privind lupta împotriva traficului de ființe umane în scopul exploatării sexuale;*
 - *** *Convenția unică asupra stupefiantelor din 13 mai 1961, care a fost modificată și completată prin Protocolul din 1972;*
 - *** *Decizia-cadru 2008/841/JAI;*
 - *** *Recomandarea nr. R(2001) 16 a Comitetului Miniștrilor către statele membre privind protecția copiilor împotriva exploatării sexuale;*
 - *** *Tratatul de aderare al României la Uniunea Europeană s-a semnat în Luxemburg la 25 aprilie 2005;*
 - *** *Tratatul Uniunii Europene (TUE);*
- LEFTER A., *Rolul organizațiilor internaționale de securitate pentru prevenirea și combaterea criminalității organizate*. <https://www.juridice.ro/506532-/rolul-organizatiilor-internationale-de-securitate-pentru-prevenirea-si-combaterea-criminalitatii-organizate.html>;
- PAȘCA I. C., *Criminalitatea organizată în perspectiva legislațiilor europene*, Editura Universul Juridic, Colecția Monografii, București, 2015;
- ȘTEFAN C., *Strategii ale Uniunii Europene pentru combaterea crimei organizate transfrontaliere și pentru realizarea unui spațiu al libertății, securității și justiției*, Buletinul Universității Naționale de Apărare „Carol I”, iunie 2015.

